

„TRANZIT-72” gyakorlat főbb tapasztalatai a ruházati szolgálatra vonatkozóan

Nátrán György alezredes

A „TRANZIT-72” gyakorlat során lehetőségünk nyílt arra, hogy — a részletek minden eddiginél mélyebb feltárásával — alkalmazzuk a háború idejére szóló szabályokat, tervezési módszereket, vizsgáljuk a rendszerek működését és összehasonlítsuk a várható szükségleteket a szolgálat lehetőségeivel. A részletes kidolgozó munka során — amellett, hogy a háborús működési elveink alapjaiban helytállóak és lényeges módosítást nem igényelnek — több olyan hasznos tapasztalat került felszínre, amelyeket a jövőben célszerű figyelembe venni és elgondolásainkat ehhez igazítani.

A tábori hadtáp ruházati vezetésének tevékenységét a gyakorlat folyamán döntően befolyásolta az a körülmény, hogy a szolgálat struktúrájában az ellátás és a szolgáltatás arányai megváltoztak. Bizonyítja ezt az a mennyiségi összehasonlítás, mely szerint a hátországból a frontra irányuló szállítások volumene az össz-szükségletnek csak 15—20⁰/₀-át tette ki. Az utánpótlás mennyisége tovább csökkenhet abban az esetben, ha a hadsereg a második hadműveletet személyi kiegészítés nélkül kezdi meg és az elrendelt részletek is ennek megfelelő arányban alakulnak. Az így beszükkült ellátási feladatok mellett, lényegesen nagyobb méretűek az egészségügyi biztosítás és a személymentesítés szolgáltatási szükségletei. Ezt figyelembe véve a szolgálat a gyakorlat mindhárom mozzanatában, de főként az atomcsapások következményei felszámolásának időszakában a főerőkifejtést ezekre a területekre összpontosította.

Az előzőekkel függ össze, hogy a mögöttes bázis állományába tartozó szolgáltató üzemegységek alkalmazását a tábori hadtáp ruházati vezetése tervezte meg és mindvégig közvetlenül irányította. Véleményünk szerint ez a helyes megoldás, mivel a bázisfőnökségek — helyüket és szerepüket tekintve — nincsenek abban a helyzetben, hogy az üzemegységekkel a szükségletek várható helye és ideje szerint manőverezni tudjanak. Az ehhez szükséges áttekintéssel a szolgálat vezetése rendelkezik. Miután ezek az erők és eszközök a hadművelet egész időtartama alatt az állomány illetékes köteléküktől távol működtek, indokolatlan, hogy a szolgáltató üzem a mögöttes bázis állományába tartozzon. Célszerű lenne a tábori hadtáp ruházati szolgálat főnökének szolgálatilag alárendelni.

A szolgáltatási szükségletek kielégítésének lehetőségeit a felmerülés helye és ideje jelentősen befolyásolja. Ezért a rendelkezésre álló erők és eszközök teljesítőképességét csak olyan alapon lehet összehasonlítani a várható szükségletekkel, ha figyelembe vesszük, hogy az üzemegységek működésüket mikor kezdhetik meg és a feladatot mennyi idő alatt kell végrehajtani. A szakaszosan belépő igények miatt az első hadműveletben jelentkező szükségletek — kielégítésüket tekintve — részben áttevődnek a második hadművelet időszakára és számolni kell azzal, hogy az üzemegységek a továbbiakban lemaradással működnek. Ez a körülmény feltételezi, hogy a második hadművelet kezdetére — a szennyezett ruhaneműt hátraszállítva vagy a helyi üzemekben hátrahagyva — az eszközök egy részét felszabadítsuk és a mozgó készletek feltöltésére használható anyagok eljuttatásával az előjáró fedezetet nyújtsunk.

A rendelkezésre álló textiltisztító- és javító-kapacitás a várható szükségleteket csak részben fedezi. A problémát az igények kielégítése terén jelentkező lemaradás és a tartalékképzés követelménye tovább növeli. Ezért a táborigények mellett maximálisan ki kell használni a helyi lehetőségeket és a tervezésben olyan módszereket kell alkalmazni, amelyek — viszonylag kevés ráfordítás mellett — optimális megoldást nyújtanak. A gyakorlat során a mozgó és helyi szolgáltató üzemegységek igénybevételét elektronikus számítógép által feldolgozott program szerint hangoltuk össze, olyan követelménnyel, hogy a teljesítőképesség távolság szerinti elosztásában a szükségletek felmerülésének várható helye és ideje is érvényre jusson. Véleményünk szerint ez a módszer bevált és a döntések előkészítése érdekében a szolgálat más területein — például a készletek átcsoportosítása (újraelosztása) terén — is jól használható.

Már a gyakorlaton, de főként a tapasztalatok értékelése során láthatóvá vált, hogy e módszer — a távolsági adatok mellett — újabb elemek beállításával tovább gazdagítható. A lefuttatott programban a táborigényeket és a szolgáltatásokat igénybe vevő hadrendi elemeket egyaránt mozduatlannak tekintettük. A távolságokat — alkalmazásuknak megfelelően — a különböző helyzetekhez mértük, és azokat a viszonylatokat, amelyek nem voltak számításba vehetőek, az induló programból kizártuk. Ez a körülmény hívta fel a figyelmünket arra, hogy olyan megoldásokat keressünk, amelyek nemcsak egy bizonyos statikus állapotot, hanem a várható mozgásokat is befogadják. Így jutottunk el ahhoz a gondolathoz, hogy a távolság helyett — egyenértékű mértékegységként — az időt vegyük alapadatul.

A két módszer között a különbséget a következő ábrák mutatják:

A gyakorlaton lefuttatott induló program

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	k/t/nap
A	15	30	42	8	4	18	19	21	35	43	51	82	10	22
B	6	13	81	18	26	11	2	8	6	18	90	12	5	18
C	3	14	19	33	38	45	18	96	82	10	13	26	31	10
D	16	7	5	12	17	37	21	34	11	4	13	14	20	24
sz/t/nap	3	6	5	4	10	12	8	9	2	8	4	7	6	84

A matrixon belül a távolságot tüntettük fel

1. ábra

Az újabb elemekkel bővített program

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	9	10	11	12	13	k/t/nap	
Kielégítés mértéke	S	30	48	100	20	16	40	50	60	75	81	100	160	30	22	A matrixban a távolságon kívül — az átlagos sebesség és — a helyben végzett munka ideje napi kapacitás és össz. szükséglet bontásban is szerepel.	
	V	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30			
	A q	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22			
	1 Q	30	60	50	28	70	160	110	140	20	80	28	49	30			
	2 B	16	26	140	36	60	30	22	16	20	45	130	50	25			18
		30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30			
		18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18			
	1 C	30	60	50	28	70	160	110	140	20	80	28	49	30			10
		10	28	36	56	80	90	40	150	120	25	18	52	36			
		30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30			
		10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10			
	3 D	30	60	50	28	70	160	110	140	20	80	28	49	30			12
32		14	10	24	34	74	42	68	20	8	13	28	40				
30		30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30				
sz/t/nap		3	6	5	4	10	12	8	9	2	8	4	7	6	72		

2. ábra

- S = távolság
- V = menetsebesség
- q = napi kapacitás
- Q = össz szükséglet

A bővített program adatait — minden viszonylatra — a következő módon célszerű összeállítani:

1. *Helyi üzem esetén*

Az üres menetet és a rakodási időt csak akkor kell számításba venni, ha az a programot befolyásolja. (1. sz. melléklet a) vázlat).

2. *Tábori üzem esetén*

A telepítés, üzembe helyezés és menetekkésszé tétel idejét az induló programban csak abban az esetben kell feltüntetni, ha az helyzetenként változó és így az eredményt befolyásolja (1. sz. melléklet b) vázlat).

A példák — a korábbival szemben — a folyamatból azt a mozzanatot tükrözik, amikor a kiszolgálás időszakában az elemek egymáshoz viszonyított helyzete változik.

Abban az esetben, ha a szükséglet a lehetőségeket meghaladja, az igényeket fontosság szerint sorolni kell. A rendelkezésre álló információ alapján globálisan már előre meghatározható, hogy a felhasználók szükségletei jellegük szerint (eü. biztosítás, személymentesítés stb.) milyen sorrendben és mértékben kerülnek kielégítésre. Ezt a döntést valamilyen számmal jelölve (például 1 = 100%, 2 = 80% stb.) a programban kifejezésre kell juttatni. A számítógép ennek alapján az igénybe vehető kapacitásokat részletesen elosztja.

A vezetégépítés vázolt módszerét a következő években gyakorlatokon tervezzük kipróbálni. Addig is tovább vizsgáljuk az információk bővítésének lehetőségeit annak érdekében, hogy a programozás eredményeként minél jobb megoldást kapjunk. Emellett azt is fontosnak tartjuk, hogy az ezzel foglalkozók gyakorlottak legyenek az induló adatok összeállításában, mert ez a döntések gyors előkészítésének egyik feltétele.

Az atomcsapások értékelése alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy a szennyezett ruhanemű nagy része várhatóan a hadosztály típusú segélyhelyeknél és a tábori kórházaknál halmozódik fel. Ez a megállapítás arra alapoz, hogy a biztonsági távolságon kívül tartózkodó állománynak a robbanás észlelése és a kihullás kezdete közötti időben lehetősége nyílik arra, hogy a védőeszközöket magára öltse. Ilyen körülmények között a ruházat csak elszórtan szennyeződik, olyan mértékben, hogy az az aleggységek erővel és eszközeivel (porolás, porszívás stb.) nem mentesíthető. A sugárszennyezett területekről kiürített sérültek a hadosztály segélyhelyeken, illetve a tábori kórházakban teljes mentesítésben részesülnek, ezért itt számolni kell azzal, hogy az ideérkezők többségének ruházatát mosással kell mentesíteni. A fentiekből adódik, hogy:

— a korábban kidolgozott elvek alapjaiban helytállóak és a személymentesítés szükségletei továbbra is e szerint tervezhetők. A gyakorlat tapasztalatai alapján az atomcsapások szakmai értékelésének módszere is kialakult (atomsérülteknél 100, a biztonsági távolságon kívül tartózkodók után 8—10⁰/₀ és ezzel lehetővé válik, hogy a terveket konkrét helyzet szerint pontosítsuk. Amennyiben a csapások értékelését számítógép végzi, a programot a ruházati szükségletek megállapítására vonatkozó induló adatokkal ki lehetne egészíteni;

— a szennyezett ruhaneműt célszerű a hadosztály segélyhelyek és tábori kórházak települési vonalában kijelölt körletekben összegyűjteni és a mentesítő eszközöket (textiltisztító üzemegységeket, ÁGV 3 M ruházatmentesítő aleggységeket) ezekre rátelepítve működtetni;

— a hadosztály segélyhelyeken felhalmozódott ruhanemű egy része — mivel az életmentő műtétben részesítettek továbbszállítása fehérenműben történik — tisztítás, javítás után a felhasznált készletek pótlásaira igénybe vehető.

A tervező munka során láthatóvá vált, hogy a széles arcvonalon, elszigetelt — folyó által elválasztott — irányokban az utánpótlás a mögöttes bázis körletében települt tábori ruházati raktárból nem valósítható meg. Ezért arra az elhatározásra jutottunk, hogy a másik irányban — a tábori mögöttes bázisrészleg tervezett települési körletében, tároló vágányokon — a várható szükségletnek megfelelő szintű készleteket halmozunk fel. Az itt leszárt tapasztalatok alapján úgy ítéljük meg, hogy a dublázás nem szükséges, de a tábori ruházati raktárt szervezetileg alkalmassá kell tenni arra, hogy képes legyen részleg kikülönítésére.

Összegezésül megállapítható, hogy a gyakorlat minden eddigénél gazdagabb tapasztalatot nyújtott a szolgálat számára. Választ kaptunk olyan kérdésekre, amelyek eddig nem voltak kellően megalapozottak. Finomodtak a módszerek, kialakult a tervek tartalma és célszerű formája. A levont következtetések alapját képezik további terveink kovácsolásának.